

SMĚRNICE

CAA-SL-035-n-14

pro vydání/změnu schválení pro
Issue/change of prior approval for

**PROVOZ DVOUMOTOROVÝCH LETOUNŮ SE ZVĚTŠENOU
VZDÁLENOSTÍ OD PŘIMĚŘENÉHO LETIŠTĚ (ETOPS)
(v souladu s Částí SPA, Hlava F a AMC 20-6B)**

***EXTENDED RANGE OPERATIONS WITH TWO-ENGINE AEROPLANES (ETOPS)
(In accordance with PART- SPA, Subpart F and AMC 20-6B)***

Změna:	Vydáno		Zpracoval:
	Pod č. j.	Dne:	
0	311-14/OLD	01. 05. 2014	Ing. Ivan Šubín
1	255-16/OLD	31. 05. 2016	Ing. Stanislav Čejda
2	3254-19-301	01. 10. 2019	Ing. Anna Polánecká, Ph.D.
3	3308-25-301	12. 06. 2025	Ing. Ondřej Fiala

Schválil:

Ing. Jan Šikýř
ředitel SL

SEZNAM ZMĚN

Změna číslo: n=	Datum účinnosti	Změnil	
		Datum	Příjmení/podpis
0	01. 05. 2014	31. 04. 2014	Šubín
1	31. 05. 2016	31. 05. 2016	Čejda
2	01. 10. 2019	1. 11. 2019	Polánecká
3	12. 06. 2025	11. 06. 2025	Fiala

SEZNAM PLATNÝCH STRAN

Strana číslo	Změna číslo	Strana číslo	Změna číslo
1	3	9	3
2	3	10	3
3	3	Příloha 1	3
4	3		
5	3		
6	3		
7	3		
8	3		

OBSAH

AKTUÁLNOST SMĚRNICE CAA-SL-035-n-14	3
POUŽITELNOST SMĚRNICE CAA-SL-035-n-14	3
(a) Určení	4
(b) Podání žádosti držitelem AOC o udělení/změnu schválení provozu dvumoto-rových letounů se zvětšenou vzdáleností od přiměřeného letiště (ETOPS)	4
(c) Metody pro získání schválení provozu ETOPS.....	5
(d) Provozní postupy	8
(e) Ostatní	9
(f) Předpisová základna	8
(g) Posuzování žádosti	8
(h) Závěrečná ustanovení.....	9

AKTUÁLNOST SMĚRNICE CAA-SL-035-n-14

Za kontrolu aktuálnosti směrnice a jejích příloh odpovídá ředitel odboru OPL ÚCL. Ověřování aktuálnosti je prováděno minimálně 1x za dva roky.

POUŽITELNOST SMĚRNICE CAA-SL-035-n-14

Tato směrnice je použitelná pro:

- (1) Provozovatele obchodní letecké dopravy (držitele AOC) v plném rozsahu.
- (2) Odbor provozu letadel (OPL) sekce letové (SL) v plném rozsahu. Tato směrnice je rovněž nedílnou součástí Příručky inspektora OOLD pro výkon funkce dozoru nad bezpečností provozovatelů letadel v obchodní letecké dopravě.

Úřad pro civilní letectví České republiky vydává tuto směrnici v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1139, Kapitolou IV, článkem 62 (2)(e).

(a) Určení

Schválení provozu ETOPS umožňuje dopravy provádět lety s dvumotorovými letouny ve vzdálenosti od přiměřeného letiště větší než:

- (1) vzdálenosti proletěné za 60 minut při schválené rychlosti (za standardních podmínek v bezvětrí) s jedním nepracujícím motorem (OEI) s maximální provozní konfigurací sedadel pro cestující (MOPSC) 20 nebo větší.
- (2) vzdálenosti proletěné za 180 minut při schválené rychlosti (v klidném ovzduší) s jedním nepracujícím motorem (OEI) s maximální provozní konfigurací sedadel pro cestující (MOPSC) 19 nebo menší.

Kategorie oprávnění ETOPS podle AMC 20-6B kap. III oddíl 7:

- (1) pro dobu letu na náhradní letiště 90 minut a méně;
- (2) pro dobu letu na náhradní letiště 90 minut až 180 minut;
- (3) pro dobu letu na náhradní letiště více než 180 minut;
- (4) pro dobu letu na náhradní letiště více než 180 minut pro provozovatele dvumotorových letounů s maximálním schváleným počtem sedadel pro cestující 19 nebo méně.

Provozovatel, který žádá o schválení ETOPS v jedné z výše uvedených kategorií, by měl splňovat požadavky společné pro všechny kategorie a specifické požadavky konkrétní kategorie, pro kterou je schválení požadováno.

(b) Podání žádosti držitelem AOC o udělení/změnu schválení provozu dvumotorových letounů se zvětšenou vzdáleností od přiměřeného letiště (ETOPS)

- (1) Žádost o udělení/změnu schválení provozu dvumotorových letounů se zvětšenou vzdáleností od přiměřeného letiště (ETOPS) předkládejte na formuláři uvedeném v [Příloze 1](#):
 - prostřednictvím datové schránky (ID: v8gaaz5),
 - nebo na adresu: Úřad pro civilní letectví ČR, K letišti 1149/23, 161 00 Praha 6,
 - nebo na emailovou adresu: podatelna@caa.gov.cz se zaručeným elektronickým podpisem,
 - nebo osobně, na podatelnu ÚCL.
- (2) K žádosti provozovatel přiloží následující přílohy:
 - (a) Schválení úrovně spolehlivosti kombinace typu letounu a motoru pro provoz ETOPS v souladu s AMC 20-6B kapitola II (lze doložit příslušnými stránkami z AFM nebo obdobným dokumentem držitele typového certifikátu);
 - (b) Návrh řízení zachování letové způsobilosti (dle AMC 20-6B, doplňku 8) zahrnující:
 1. Systém hlášení událostí;
 2. Program údržby a program sledování spolehlivosti;
 3. Výklad řízení zachování letové způsobilosti;

4. Výcvikový program personálu zajišťujícího zachování letové způsobilosti a provádějícího údržbu;
 5. CMP (ETOPS Configuration, Maintenance and Procedures);
 6. MEL zahrnující položky ovlivňující způsobilost letounu k provozu ETOPS (dle omezení výrobce) i položky nezbytné k zajištění navržených provozních postupů (např. komunikační a navigační vybavení);
 7. seznam vybavení letadla s uvedením systémů/komponent ovlivňujících způsobilost k provozu ETOPS (ETOPS significant components);
- (c) Seznam požadovaných tratí provozu vyjádřený jako konkrétní dvojice letišť (odletu a cílového) nebo oblastí (např. Evropa – severní Amerika) a výčtu ETOPS náhradních letišť, které provozovatel zamýšlí používat, včetně jejich kategorizace dle AMC1 ORO.FC.105(b)(2);(c);
- (d) Návrh změn provozních postupů pro lety ETOPS obsahující:
1. Provozovatelem stanovenou rychlost letu s jedním nepracujícím motorem (OEI), která není vyšší než V_{MO} dle AFM a je dosažitelná v předpokládaných provozních podmínkách (hmotnostech, cestovních hladinách) a odpovídající maximální vzdálenost od přiměřeného letiště vypočítanou z navržené rychlosti OEI (TAS) a požadované doby schválení ETOPS v standardních atmosférických podmínkách a v bezvětrí;
 2. Postupy výběru náhradních letišť včetně vyhodnocování zpráv o počasí a použitelnosti letišť v závislosti na plánovacích minimech a dostupných službách (AMC 20-6B, dodatek 4, části 3 a 5 a dodatek 5) a v souladu s AMC3 CAT.OP.MPA.182;
 3. Postupy plánování paliva včetně kritického palivového scénáře (AMC 20-6B, dodatek 4, část 4);
 4. Postupy přípravy a význam jednotlivých částí OFP vztahujících se k letu ETOPS (AMC 20-6B, dodatek 4, části 10);
 5. Postupy sledování letu, přeplánování za letu a letu na náhradní letiště (AMC 20-6B, dodatek 4, části 6 až 9).
- (e) Návrh výcvikových programů letových posádek a provozního personálu podílejícího se na přípravě a sledování letů (AMC 20-6B, dodatek 6);
- (f) Analýzu rizik zavedení provozu a jednotlivých tratí;
- (g) Plán zavedení provozu ETOPS v závislosti na zvolené metodě získání schválení (dle AM 20-6B, části 4).

(c) Metody pro získání schválení provozu ETOPS

Před zahájením provozu ETOPS musí provozovatel prokázat schopnost zachovat podobnou spolehlivost letadlových systémů a provozu letadla, jako je spolehlivost prokázaná držitelem typového certifikátu při schválení ETOPS pro daný typ a pohonnou jednotku. Zachování spolehlivosti lze prokázat:

- (1) **Zrychlenou metodou** – pro provozovatele bez předchozí zkušenosti s požadovanou kombinací typ letounu/motor; nebo
- (2) **Na základě provozních zkušeností** – pro provozovatele s předchozí zkušeností s provozem požadované kombinace typu letounu/motoru.

Zrychlená metoda

Touto metodou lze získat schválení ETOPS do 180 minut a je určena pro provozovatele bez předchozích zkušeností s provozem požadované kombinace typ letounu/motor. Provozovatel s žádostí předloží plán implementace postupů ETOPS a v průběhu implementace úzce spolupracuje s Úřadem, především poskytuje informace o jednotlivých krocích a jejich splnění. Opakované nesplnění termínů jednotlivých kroků může vést k zastavení řízení o schválení provoz ETOPS.

(3) Fáze 1 – žádost o schválení a plán implementace

- (a) Provozovatel předloží plán implementace v souladu s požadavky AMC 20-6B, kapitoly III, části 5.1 (A), a to nejpozději 6 měsíců před požadovaným zahájením provozu. V případě předložení plánu s datem zahájení provozu bližším než 6 měsíců od data podání žádosti nebude k tomuto datu přihlíženo a datum zahájení provozu bude Úřadem stanoveno jako datum 6 měsíců od data podání. Provozovatel dále doloží dokumentaci odpovídajících procesů vedoucích k zavedení a udržení provozu ETOPS v souladu s požadavky AMC 20-6B, kapitoly III, části 5.
- (b) Plán implementace musí zahrnovat:
 - 1. navrhované tratě a prahový čas, který umožní tyto tratě letět;
 - 2. provozovatelem vybranou rychlost letu s jedním nepracujícím motorem (OEI rychlost) – tato rychlost může být jiná než OEI rychlost pro určení maximální vzdálenosti bez ETOPS schválení, a to s ohledem na jiný poměr doby letu v klesání a v hladinovém letu, v případě, že příručka letadla (AFM, FCOM) obsahuje více rychlostí a scénářů, provozovatel zvolí jednu rychlost a scénář, na kterém bude výpočet založen, a který bude zároveň zahrnut do provozních postupů;
 - 3. postupy, kterými provozovatel naplní požadavky procesů k zajištění provozu ETOPS;
 - 4. zdroje alokované pro zavedení a udržení provozu ETOPS, tj. odborně způsobilé osoby, které budou zajišťovat koordinaci s inspektory Úřadu během schvalovacího procesu a osoby zodpovědné za zachování letové způsobilosti, výcvik a sledování provozu ETOPS, až bude zaveden;
 - 5. informace, jakým způsobem provozovatel zajistí spolehlivost letadlových systémů srovnatelnou se spolehlivostí prokázanou během typového schválení;
 - 6. harmonogram termínů, ke kterým budou navržené kroky zavedení provozu splněny, aby bylo možné kontrolovat, zda zavedení provozu postupuje dle stanoveného plánu.
- (c) Provozovatel musí prokázat, že zavedl procesy:
 - 1. zachování letové způsobilosti pro provoz ETOPS v souladu s požadavky výrobce (CMP, program údržby, sledování spolehlivosti a další dle požadavku AMC 20-6B, kapitoly III, části 5.1 (B) 1., 2. a 4.);
 - 2. související s provozními postupy vhodné pro provoz ETOPS, které budou obsaženy buď v provozní příručce, nebo v samostatném ETOPS manuálu, na který budou v provozní příručce uvedeny vhodné odkazy (např. v kapitolách o plánování letu, min. požadovaném množství paliva, vyhodnocování meteorologických informací, postupech posádky v případě závad za letu atd.);
 - 3. počátečního a opakovacího výcviku posádek a ostatního provozního personálu zajišťujícího lety ETOPS – při počátečním schválení lze výcvik zařadit do nejbližšího cyklu opakovacího výcviku, nebo provést samostatný výcvik, opakovací výcvik je dále zařazen do běžného opakovacího výcviku jako jeden ze schválených druhů provozu;
 - 4. plánování a sledování letů ETOPS;

5. získávání meteorologických informací a jejich vyhodnocování;
6. uvolnění letadla do provozu s položkami MEL;
7. seznámení posádek a provozního personálu s konkrétními ETOPS tratěmi.

(d) Následující procesy musí být předloženy v dokumentované formě:

1. vyhodnocení rozdílů mezi dosud používanými typy letounu a požadovaným typem s důrazem na nové technologie odlišnosti;
2. plán výcviku posádek a personálu údržby;
3. plán využití provozovatelem využívaných nebo výrobcem doporučených provozních a výcvikových postupů a postupů údržby;
4. změny dosud používaných nebo výrobcem doporučených provozních a výcvikových postupů a postupů údržby včetně ověření vhodnosti takových změn;
5. plán ověření specifických výcvikových postupů, které nejsou dosud používány nebo doporučeny výrobcem (především tam, kde provozovatel požaduje kreditování zkušeností s provozem na jiném typu, kde provozovatel identifikuje rozdíly mezi vybavením výcvikových zařízení a letounem nebo provozním prostředím atd.);
6. podrobnosti podpůrných programů výrobce nebo programů jiných provozovatelů či národních úřadů, pokud je provozovatel chce využít k prokázání způsobilosti k provozu ETOPS;
7. kontrolní mechanismy, pokud jsou údržba nebo plánování letu zajišťovány třetí stranou (tj. organizací jinou než samotným provozovatelem).

(4) **Fáze 2 – ověření procesů**

Provozovatel musí Úřadu prokázat ověření navržených procesů dle požadavků AMC 20-6B, kapitoly 5.2. V rámci ověření procesů bude kladen důraz na výcvik personálu, dodržení provozovatelem navržených postupů, jejich doby trvání a posloupnosti. Ověření některých postupů nemusí být požadováno, pokud již provozovatel má zaveden provoz ETOPS pro jinou kombinaci typu letounu/motoru.

(5) **Fáze 3 – ověření letové způsobilosti a provozních postupů**

Provozovatel musí prokázat postupy zachování letové způsobilosti pro provoz ETOPS a provozní postupy včetně plánování letu. Úřad může požadovat prokázání jednotlivých postupů nebo provedení demonstračního letu, a to především v případě, že provozovatel zavádí typ letounu nebo druh/oblast provozu, se kterou nemá nedávné podobné zkušenosti.

(6) **Fáze 4 – vydání schválení provozu ETOPS**

Schválení platí pro požadované oblasti provozu, pro další oblasti provozu musí provozovatel podat žádost o změnu schválení provozu ETOPS.

Metoda schválení na základě provozních zkušeností

Provozovatelé, kteří mají současné nebo nedávné zkušenosti s provozem požadované kombinace typu letounu a motorů, a to v rozsahu minimálně 12 měsíců provozu, a ne starší než 2 roky, mohou podat žádost o schválení provozu na základě předchozích zkušeností minimálně 3 měsíce před požadovaným zahájením provozu. Provozovatelé žádající o schválení nad 180 minut musí být již držiteli platného schválení pro 180 minut pro požadovanou kombinaci typu letounu/motoru. Provozovatel v žádosti doloží

zprávu obsahující dosavadní zkušenosti s provozem, spolehlivost provozu a další dle požadavků AMC 20-6B, kapitoly III, část 6.

Provozovatel předloží návrh postupů zachování letové způsobilosti a provozních postupů v souladu s požadavky AMC 20-6B, kapitoly III, části 6.4. Úřad stanoví rozsah ověření těchto postupů včetně možného demonstračního letu především tam, kde provozovatel dosud neprovozoval lety ETOPS s žádným typem letounu nebo tam, kde se dosud provozovaný charakter tratí a oblast provozu významně liší od požadované oblasti.

Schválení ETOPS je platné pouze pro tratě, pro které bylo požadováno, v případě změny nebo rozšíření tratí musí provozovatel podat žádost o změnu schválení provozu ETOPS.

(d) Provozní postupy

Navrhované provozní postupy musí všeobecně splňovat požadavky AMC 20-6B, dodatků 4 až 7. V případě odchylek od těchto postupů musí provozovatel prokázat, proč není možné splnit tyto požadavky (ekonomické hledisko nebude bráno v úvahu jako důvod ke schválení alternativních postupů) a jakým způsobem zajistí obdobnou míru bezpečnosti.

(e) Ostatní

ÚCL upozorňuje žadatele na rozdílné požadavky při plánování minim náhradních letišť na trati v nařízení (EU) 965/2012 z 5. října 2012 (hlavy F – ETOPS přílohy V a to konkrétně v SPA.ETOPS.115 – ETOPS en-route alternate aerodrome planning minima) a AMC-6 (Appendix 4 to AMC 20-6B – Flight preparation and in-flight procedures (bod 3. a 4.) a dále Appendix 5 to AMC-6B – ETOPS en-route alternate aerodromes). Při vyhodnocování meteorologických podmínek pro náhradní letiště na trati je třeba vyhovět požadavkům obou dokumentů.

(f) Předpisová základna

ÚCL ČR doporučuje použít následující dokumenty a přijatelné způsoby průkazu pro schválení provozu ETOPS:

- (1) Nařízení komise (EU) č. 965/2012 (příloha V – hlava F);
- (2) AMC (pokud je publikováno) a GM (Hlava F přílohy V);
- (3) Rozhodnutí č. 2010/012/R výkonného ředitele Evropské agentury pro bezpečnost letectví ze dne 16. prosince 2010 **AMC 20-6B** - Osvědčování a provoz ETOPS (Provoz dvoumotorových letounů se zvětšenou vzdáleností od přiměřeného letiště) v platném znění.
- (4) EAR AMC-20 – Easy Access Rules for Acceptable Means of Compliance for Airworthiness of Product, Parts and Appliances (AMC-20)

(g) Posuzování žádosti

Žádost o vydání schválení Provoz dvoumotorových letounů se zvětšenou vzdáleností od přiměřeného letiště (ETOPS) posuzuje ÚCL z hlediska:

(1) Letové způsobilosti a jejího zachování	(sekce technická)
(2) Provozních postupů	(sekce letová)
(3) Výcviku letových posádek	(sekce letová)

Doporučuje se žádost zpracovat v souladu s:

- (4) Nařízení Komise (EU) č.965/2012 Příloha V, Část SPA, Hlava F-ETOPS, AMC (pokud je publikováno) a GM k části SPA-ETOPS;
- (5) General Acceptable Means of Compliance for Airworthiness of Products, Parts and Appliances (AMC-20 – Amendment 23, 21 January 2022) konkrétně AMC-20-6B.

(h) Závěrečná ustanovení

- (1) Na základě provedeného vyhodnocení ÚCL ČR a uspokojivých výsledků z vyhodnocení provozních postupů a výcvikových programů obdrží žadatel/provozovatel **Oznámení o schválení** provozních postupů a výcvikových programů na předepsaném formuláři.
- (2) Na základě tohoto Oznámení o schválení zařadí provozovatel schválené provozní postupy a výcvikové programy do příslušných částí provozní příručky jako řádnou revizi v souladu s AMC3 ORO.MLR.100 nebo formou samostatné přílohy s odkazem v patřičných kapitolách provozních příruček v souladu s GM1 ORO.GEN.200(a)(5).
- (3) Podle schválených programů výcviku provozovatel zahájí výcvik provozního personálu. Termín a místo konání výcviku pilotů oznámit nejméně 3 pracovní dny předem řediteli odboru OPL ÚCL ČR na slp_old@caa.gov.cz.
- (4) Po ukončení výcviku provozního personálu zašle provozovatel kopie záznamů o výcviku provozního personálu na výše uvedenou adresu v ustanovení 2, nebo krátkou cestou na e-mailovou adresu ředitele odboru OPL ÚCL ČR slp_old@caa.gov.cz.
- (5) Na základě předložených záznamů o výcviku udělí následně ÚCL ČR konečné schválení formou zapsání specifického schválení ETOPS do provozní specifikace k AOC.
- (6) V případě, že žadatel žádá o změnu již uděleného schválení, které nemá vliv na změnu AOC (změna provozních postupů, nebo programu výcviku), OPL ÚCL vydá **Rozhodnutí** o schválení změny na základě posouzení příloh 3.2, 3.3.
- (7) Jestliže se změna schválení týká zápisu nového typu letounu, nebo nového letounu již provozovaného typu, žadatel musí současně podat i žádost o změnu AOC. ÚCL ČR provede po vyhodnocení žádosti schválení zápisem příslušné změny do provozní specifikace k AOC.

Schválení se vždy vztahuje pouze na konkrétní typy letounů, registrační značky s uvedenou výbavou a na konkrétní tratě/oblasti provozu. Typy letounů/schválené registrační značky letounů jsou uvedeny v provozní specifikaci. Schválené oblasti provozu se do provozní specifikace nezapisují, avšak jejich změna podléhá schválení a provozovatel ji může do provozní příručky zařadit až po obdržení tohoto schválení.